

Altres informacions de la Societat

Acte de commemoració dels quaranta anys de Santillana - Grup Promotor

Organitzat per la Societat Catalana de Pedagogia, el 30 d'abril de 2019, a les 7 del vespre a la Sala Prat de la Riba de l'Institut d'Estudis Catalans (carrer del Carme 47, de Barcelona).

Els orígens

Com es descriu a la pàgina <https://santillana.cat/40-aniversari-grup>, el Grup Promotor va néixer a Barcelona el 18 d'abril de 1979. Els seus fundadors formaven part del moviment pedagògic que des dels anys seixanta treballava per a la recuperació de la cultura catalana i de l'ensenyament del català i en català. Alguns d'aquells mestres i pedagogs, aglutinats al voltant d'Òmnium Cultural i sota la direcció de Joaquim Arenas Sampera, van ser els promotors de la iniciativa que va donar nom a l'editorial. Amb tot, les arrels jurídiques les trobem cap a la fi del franquisme, quan l'any 1972 es fundà Oidà, editorial lligada al moviment escolta i a l'educació en el lleure.

Va ser també l'any 1979 que es va signar un acord de coedició amb Santillana, una aliança que es va acabar segellant l'any 1982 amb la finalitat de sumar forces, experiència, valors... al servei de l'educació a Catalunya i el foment de la llengua catalana.

Desenvolupament de l'acte

L'acte, precedit d'una visita als jardins de Mercè Rodoreda, va ser inaugurat per Jaume de Puig, vicepresident de l'IEC, i després de la projecció d'un vídeo documental sobre el passat i el present de Grup Promotor (<https://vimeo.com/336118272>), va comptar amb la intervenció de Pere Macià, director del Grup, i Ana Sagristà, subdirectora editorial, que van destacar els aspectes més rellevants de l'aportació de l'editorial al coneixement i ús de la llengua i la literatura catalanes i a l'ensenyament en general.

A continuació, el Dr. Lluís Payrató, com a coordinador de la nova edició del *Llibre d'estil* (2014), va fer-ne una breu presentació, assenyalant el més rellevant de la seva aportació i la seva utilitat. Va agrair la col·laboració de tot l'equip de redactors i de l'editorial que els va donar suport.

Va cloure l'acte la Sra. Núria Cuenca, secretària general del Departament d'Educació, que, després de felicitar a tots els qui havien fet possible aquests quaranta anys de compromís amb l'educació, la llengua i la cultura catalanes, va destacar el que són encara objectius del sistema educatiu a Catalunya: aconseguir un model educatiu propi que garanteixi l'èxit acadèmic, personal i social de tots els alumnes; seguir millorant en la metodologia i la didàctica que afavoreixi l'adquisició de competències i basades en evidències científiques, i situar els alumnes, tots i cadascun, en el lloc central i al costat del professorat, dinamitzador de tots els processos d'aprenentatge. Va dir també que l'educació ha de transcendir el marc escolar i que hi ha dos reptes que no es poden ignorar: la resposta al canvi climàtic i la visió feminista en les relacions personals i socials. Finalment, va fer una referència al nou escenari polític a l'Estat espanyol i la necessitat de derogar la LOMCE.

Entre les diferents intervencions es va comptar amb la interpretació musical d'una coral infantil.

Presentació del llibre *L'educació vista des de la família i l'escola*

Autor: **Jaume Sarramona**

Editorial Horsori

J. Cambra, J. Sarramona, I. Rigau, J. Mayné i C. Torras.

La presentació del llibre va tenir lloc a la seu del Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya (CDL) el 28 de maig de 2019.

Va iniciar l'acte la **Sra. Josefina Cambra**, exdegana del CDL i presidenta del Consell General de Col·legis Oficials de Doctors i Llicenciats. Va donar la benvinguda als membres de la taula i a tots els assistents i va fer una referència a l'interès educatiu del contingut del llibre per als professionals de l'educació i per a tots els adults que tenen relació amb els infants.

A continuació va intervenir el **Sr. Jordi Mayné**, president de l'AMPA de l'Escola IPSI de Barcelona. Ell ha estat convidat com a pare i creu que el llibre ajuda a reflexionar sobre com es veu l'educació avui, tant des de la família com des d'alumnes de diferents nivells educatius, i també des de docents i directius escolars, responsables de l'educació a l'escola. Destaca l'interès d'algunes qüestions que van sent abordades al llarg de diferents capítols, ordenats d'acord amb la seqüència d'un curs escolar.

Entre les qüestions abordades en el llibre, assenyala com a interessants el paper educatiu de les persones jubilades com és el cas dels avis, la importància de l'educació física en el desenvolupament personal i en el treball de grup, el paper de les AMPA, que han d'estar ben connectades amb els centres i han de fer una feina complementària com, per exemple, prendre decisions davant el consumisme imperant, les conductes alimentàries i els seus possibles problemes (l'anorèxia i la bulímia...) i com educar el respecte i la responsabilitat.

El llibre aborda també una qüestió molt candent en el debat educatiu: com organitzar els horaris escolars per ajudar a conciliar-los millor amb la vida laboral dels pares i amb la vida familiar. En un altre ordre de coses ben diferents, també parla de les proves PISA de l'OCDE i de com informar i preparar els alumnes per a estudis posteriors.

A continuació va intervenir la **Sra. Conxa Torres**, professora de la Universitat Rovira i Virgili (URV), en representació del Col·legi de Pedagogs de Catalunya. Inicia la seva intervenció destacant la figura de Jaume Sarramona com a referent en l'àmbit de la pedagogia a Catalunya, tant en el camp de la docència com en el de la recerca i el de la difusió. Remarca també la seva implicació amb diferents associacions professionals, en debats educatius i en la política educativa com a expert.

Creu que una de les característiques del llibre que es presenta és la de descriure una galeria de personatges que parlen de coneixements i d'emocions. Ens aporta informació d'altres països amb cultures i sistemes escolars diferents, que ajuda a contextualitzar millor algunes de les decisions que es prenen. Segons la professora Torres, l'estil narratiu de l'autor ens ajuda a entrar en les diferents temàtiques d'una manera planera i, al mateix temps, ens manté motivats fins al darrer capítol. Va acabar la seva exposició dient: «L'autor diu que no és una novel·la, però potser sí que ho és!».

A continuació va prendre la paraula la **Sra. Irene Rigau**, que ha estat mestra d'educació infantil i primària, secretària del Consell Escolar de Catalunya, subdirectora general de Formació Permanent del Professorat, secretària del Consell Interuniversitari de Catalunya, Consellera de Benestar i Família i Consellera d'Ensenyament.

En primer lloc es felicita per la publicació d'aquest llibre, que considera «una bona notícia». En Jaume ha estat una persona compromesa amb la recerca, la pràctica, la formació i la política educativa. El qui es dedica a l'educació, es compromet amb el futur, i en Jaume, com a bon corredor de fons, ho segueix fent. Només cal veure la seva constància en la publicació del «Punts de vista» a través de la xarxa, a més a més d'una extensa bibliografia.

El llibre inclou una sèrie de «relats» que ens aporten una comprensió global del fet educatiu. La seva estructura respon a un quadre de doble entrada: els personatges i els temes, ubicats en uns temps educatius. Al final, un té la impressió de «pàgines

viscudes», on hi caben il·lusions, sentiments i pensaments. És una bona guia per a la formació de mestres i de pares, donant per fet que l'escola té llarga vida per endavant, en oposició al que podria ser un escenari de futur de desaparició de l'escola, un dels possibles escenaris dibuixats en un document de l'OCDE de l'any 2001¹ i analitzats pel professor Melgarejo;² més aviat s'hi veu retratat un dels altres escenaris: l'escola passa a formar part del cor de la societat.

Com a punts més rellevants del llibre, va voler destacar el caràcter polièdric de l'educació, les vivències dels diferents protagonistes, les diferències entre educació primària i secundària, entre escoles públiques i concertades, aportant punts de reflexió sobre la tria d'escola i la igualtat d'oportunitats, la necessitat que la societat doni importància a l'educació, i d'una manera ben especial, com s'aborden aquestes reflexions en el cor de la família i de les escoles.

L'escola és el llarg camí que facilita als alumnes el seu accés a la societat i, en aquest camí, compta amb l'acompanyament d'uns docents, d'uns directius del centre, amb uns requeriments interns i externs, i acostumats a un treball de fons que es desenvolupa al llarg d'uns temps i d'uns espais. Després de la lectura del llibre, el lector té molts elements per pensar que «val la pena dedicar-se a l'educació».

Finalment va intervenir l'autor del llibre, el **Sr. Jaume Sarramona**, que, tot citant José Antonio Marina quan deia que segurament Cervantes no es podia imaginar tot el contingut que seria atribuït a la seva novel·la *El Quixot*, no considera que el seu llibre tingui el valor d'una novel·la, però sí que té part d'autobiografia i de projecció personal, acumulada al llarg dels anys i d'estar ben atent a les preguntes i respostes que donen a l'itinerari educatiu els infants i joves, diferents membres de les famílies i diversos professionals.

Ha volgut fugir d'una visió pedant i poc realista de la pedagogia. Aposta per una visió integradora de l'educació, molt relacionada amb la vida quotidiana. Recorda l'aportació del Dr. Octavi Fullat afirmant que «sense educació no hi ha humanització». També va recordar el Dr. Alexandre Sanvisens quan afirmava que, per demostrar que

¹ OCDE (2001), *L'école de demain: Quel avenir pour nos écoles?*, París, OECD Publishing.

² X. MELGAREJO (2013), *Gracias, Finlandia: Qué podemos aprender del sistema educativo de más éxito*, Barcelona, Plataforma.

es tenen clars els conceptes, cal utilitzar exemples clars. I ell ha volgut exemplificar, amb anècdotes de la vida real, les qüestions que es plantegen molts ciutadans en relació amb l'educació.

Presentació del llibre *La màgia dels indicadors en educació* (2019)

Autors: **Xavier Chavarría i Navarro** i **Elvira Borrell Closa**

Editorial Horsori

L'acte va tenir lloc el dimecres 19 de juny, a les 17.30 h, com a acte previ a l'Assemblea de socis. Va comptar amb la presència del president de la SCP i dels dos autors.

Elvira Borrell, inspectora d'educació. Llicenciada en ciències de l'educació i en biologia i diplomada en EGB. Màster en supervisió i avaluació de l'educació. Ha publicat diversos llibres i articles sobre avaluació educativa, que és el seu camp d'investigació. Ha participat en cursos, seminaris, congressos i jornades sobre organització escolar i avaluació educativa. Ha format part com a professional del Consell Superior d'Avaluació. És membre de la Societat Catalana de Pedagogia.

Xavier Chavarría, inspector d'educació i professor de la UOC. És doctor en ciències de l'educació i llicenciat en geografia i història, dret, ciències polítiques i sociologia, pedagogia i filologia hispànica. Màster en supervisió i avaluació de l'educació. Ha publicat diversos llibres i articles sobre avaluació educativa, que és el seu camp d'investigació. Ha participat en nombrosos cursos, seminaris, congressos i jornades sobre avaluació educativa. Actualment és inspector en cap de Barcelona ciutat.

Intervencions dels ponents

Va obrir l'acte el president de la Societat, **Martí Teixidó**, que va presentar els dos ponents, la seva llarga experiència en avaluació educativa i en seguiment dels centres

educatiu, i l'interès de l'obra, que presenta un mapa detallat i orientador sobre indicadors de l'educació: què són, com s'elaboren i àmbits d'aplicació i d'ús per al coneixement més objectiu de la realitat educativa des de diferents punts de vista.

A continuació, **Xavier Chavarría** va intervenir explicant els motius que els havien portat a escriure un nou llibre sobre indicadors, el perquè de parlar de màgia dels indicadors i l'estructura de l'obra. Pel que fa a la màgia dels indicadors, va esmentar alguns exemples de com el fet d'haver pogut quantificar algunes variables ha suposat un clar avenç en el camp del coneixement científic, ha comportat l'experiència, gairebé màgica, de tenir més coneixement del nostre entorn i, en definitiva, s'han orientat amb més seguretat les intervencions posteriors.

En qualsevol cas de mesura, es viu la tensió entre l'objectivitat de les dades i la subjectivitat per trobar noves idees, de vegades inesperades, que permetin conèixer millor la realitat que ens envolta, identificar els canvis i imaginar el futur.

També en el camp de l'educació, a mesura que s'ha anat estenent el període d'escolarització dels alumnes, que ha anat creixent la diversitat i complexitat del sistema educatiu i que s'han anat incrementant els recursos econòmics invertits, han anat augmentant també les exigències de qualitat i han entrat en joc l'interès i la rellevància dels instruments per planificar millores, comprovar evidències i avaluar resultats.

Com més abstracte és allò que es vol mesurar, més gran serà el marge d'error. Això no vol dir renunciar a mesurar alguns condicionants de l'entorn, diverses variables que intervenen en el fet educatiu, l'activitat dels alumnes, la intervenció dels professors, l'organització dels centres, etc.

En el capítol 1 del llibre s'aprofundeix en el concepte d'indicador, els principals tipus, fórmules o regles de composició i els conjunts estructurals d'indicadors o sistemes d'indicadors. El rigor científic i matemàtic no està renyit amb el seu potencial revelador.

En el capítol 2 es fa una referència explícita als indicadors més freqüents, tenint en compte el seu nivell de focalització: indicadors de caràcter internacional que permeten contrastar dades de diferents països i suggerir canvis a escala global, indicadors de

sistemes educatius, indicadors més relacionats amb centres educatius i, finalment, els que s'orienten a la descripció i avaluació de programes o projectes.

També s'expliciten en el llibre temàtiques que han estat objecte d'estudi, com la relació entre excel·lència i equitat en educació (PISA 2015), o bé indicadors per a l'estratègia Europa 2020 de creixement de l'ocupació (Informe Comissió Europea 201).

A continuació, **Elvira Borrell** va entrar en els continguts més detallats d'alguns dels capítols (3 i 4), especialment els que fan referència a indicadors de centres i a indicadors de projectes. Pel que fa als indicadors de centres, va fer una referència explícita a les diferents propostes que, a Catalunya, han anat sorgint per a l'avaluació de centres, des de l'any 2000 (Inspecció d'Educació de Catalunya) fins a l'actual Sistema d'Indicadors de Centre (SIC), elaborat també per la Subdirecció General de la Inspecció del Departament d'Ensenyament. S'obtenen dades de context, de resultats i de recursos.

L'aplicació dels indicadors de centre té dues finalitats essencials: la primera, proporcionar informació útil als centres educatius i a la Inspecció per millorar el servei de l'educació; la segona, facilitar informació al Departament d'Ensenyament que ajudi a decidir i aplicar polítiques educatives més eficients.

Les direccions dels centres educatius, a partir de les dades validades i amb l'assessorament de la Inspecció, poden identificar les causes que expliquen els resultats obtinguts, contrastar les dades amb la programació general i la memòria anual del centre, i plantejar estratègies d'actuació. També poden contrastar els indicadors del seu centre amb la mitjana dels centres de Catalunya i valorar l'evolució dels seus resultats al llarg dels darrers cursos escolars.

També va fer referència a altres indicadors de centre com els de la *Proposta d'indicadors qualitius per a la gestió de l'Escola Bressol Municipal* (2013), elaborats per l'Àrea d'Atenció a les Persones de la Diputació de Barcelona, o els elaborats per Xavier Chavarria i Elvira Borrell a *Evaluación de centros para la mejora de la calidad* (2013), que més tard van portar-los a la publicació del llibre *Evaluación persuasiva. Una aplicación del modelo ECCEO*, on es fa referència també a com s'apliquen els indicadors i quin seguiment se'n fa.

Va quedar ben palès que, precisament, la intencionalitat del llibre és poder mostrar la diversitat i complementarietat de propostes sorgides d'investigadors, de professionals responsables de la supervisió de centres i d'institucions especialitzades en avaluació de diferents països, com el Ministeri d'Educació d'Itàlia o l'Agència de Qualitat de Xile.

El llibre destina també unes pàgines (capítol 5) a la construcció, validació i interpretació de rúbriques que descriuen aspectes concrets del que es vol avaluar a través d'una descripció d'aspectes qualitius, mitjançant descriptors, que mostren nivells d'adquisició progressiva dels criteris o variables que es volen avaluar.

Breu ronda d'intervencions dels assistents

Les limitacions del temps no van permetre aprofundir més en el contingut de l'obra, però en el breu torn d'intervencions al final de la presentació sí que es va fer un reconeixement a l'enfocament de l'obra i a la descripció exhaustiva de noves aportacions en el camp dels indicadors, i es va fer explícit l'interès per la seva lectura i estudi. Esdevé un llibre de consulta per ser utilitzat tant en el camp de la recerca com en la pràctica avaluativa en els centres i en el conjunt del sistema educatiu.

Es va veure també l'interès d'introduir el tema dels indicadors en els programes de formació inicial de directors i en el treball conjunt d'inspectors i directors en actiu. També es va fer explícit que l'elaboració, anàlisi i avaluació d'indicadors no treu importància al paper de l'observació directa de l'activitat escolar en tots els processos d'innovació i millora.